

стадії «ескізний проект», «проект» або «робочий проект» у залежності від категорії складності будинку згідно з ДБН А.2.2-3;

- під час здавання об'єкта будівництва до експлуатації з урахуванням відхилень від початкових проектних рішень, узгоджених під час авторського нагляду за будівництвом будинку згідно з ДБНА.2.2-4. При цьому враховуються дані технічної документації (виконавчі креслення, акти на приховані роботи, паспорти, довідки, надані приймальними комісіями, тощо); підсумки поточних і цільових перевірок дотримання теплотехнічних характеристик будівельного об'єкта, відповідності інженерних систем шляхом технічного та авторського нагляду, контролю, що виконується Державною архітектурно-будівельною інспекцією, робочими комісіями тощо;
- за результатами виявлених відхилень від проекту, відсутності необхідної технічної документації, наявності будівельного браку тощо. Замовник і Державна архітектурно-будівельна інспекція можуть вимагати проведення експертизи, включаючи натурні визначення теплотехнічних показників огорожувальних конструкцій будинку акредитованими лабораторіями згідно з ГОСТ 26254, ДСТУ Б В.2.2-19;
- під час експлуатації вибірково після річної експлуатації будинку за результатами енергетичного аудиту будинку, проведеного ліцензованими організаціями та установами;
- під час експлуатації обов'язково після завершення терміну ефективної експлуатації теплоізоляційної оболонки та її елементів;
- під час експлуатації обов'язково після порушень встановлених умов експлуатації будинку, які супроводжуються пошкодженнями огорожувальних конструкцій в цілому або їх складових.

4.5 Вхідними даними для розроблення енергетичного паспорта є робочі креслення проектної документації наступних марок згідно з ДСТУ Б А.2.4-4...»

Але на практиці зустрічаються тільки поодинокі випадки складання таких паспортів. Безумовно, їх складання тягне за собою додаткові витрати, що приводить до здорожчання робіт при складанні їх кошторисної вартості.

Але даний документ дуже важливий для підтвердження ефективності проведених робіт з утеплення. Оскільки термомодернізація будівель й проводиться заради покращення опору теплопередачі огорожувальних конструкцій. Тому при обстеженні фасадів будівель по визначенню якості, а в зв'язку з цим й обсягів проведених робіт

виникає низка питань. Адже, якщо роботи проведено з відхиленням від встановлених теплотехнічних показників, приймати такі роботи недоцільно, а отже й фактичні об'єми робіт слід вважати невиконаними.

На думку спеціалістів, частково проведені роботи по утепленню фасадів також не відповідають будівельним вимогам та повинні входити до розряду невиконаних, оскільки часткове утеплення не може забезпечити підвищення розрахункової енергоефективності будинку відповідно до існуючих нормативних вимог.

Основним вимірювальним приладом для контролю якості проведених робіт є цифровий тепловізор для енергоаудиту, функціонал якого містить:

- локальне визначення місць, де йде витік тепла, через осідання будинку, вплив кліматичних факторів або неякісних матеріалів, прорахунки будівництва;
- виявлення щілин та протягів у стінах;
- контроль якості виконаних ремонтних робіт з утеплення (гідроізоляції);
- повний енергоаудит об'єктів для розрахунку кошторису на закупівлю будівельних матеріалів.

Але не завжди на дослідження надають всю необхідну для проведення експертизи технічну документацію, що є однією з проблем виконання досліджень. Частіше за таких умов експерт ухвалює рішення про прийняття таких робіт з позначкою «умовно виконані».

Отже, основні принципи та послідовність оцінювання якості робіт з утеплення відображено в Національному стандарті України [4], що повною мірою відповідає вимогам і процесу досліджень з питань встановлення відповідності виконаних будівельних робіт, оскільки під час перевірки якості спочатку відбирають зразки для порівняння, визначають відповідність, а потім критично оглядають і підтверджують відповідність.

Список використаних джерел

1. ДБН В.2.6-31:2016 Конструкції будинків і споруд. Теплова ізоляція будівель.
2. ДСТУ Б В.2.6-189:2013 Методи вибору теплоізоляційного матеріалу для утеплення фасадів.
3. ДСТУ Б В.2.7-182:2009 Будівельні матеріали. Методи визначення терміну ефективної експлуатації та теплопровідності будівельних ізоляційних матеріалів у розрахункових та стандартних умовах.
4. ДСТУ ISO/IEC 17000:2007 Словник термінів і загальні принципи. (ISO/IEC 17000:2004, IDT).
5. ДСТУ-Н Б А.2.2-5:2007 Настанова з розроблення та складання енергетичного паспорта будинків при новому будівництві та реконструкції.

Д. О. Міщенко,

завідувач сектору Запорізького НДЕКЦ МВС України, м. Запоріжжя, Україна,
e-mail: zcpd@ukr.net

ДО ПИТАННЯ ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ ЦІЛОГО ЗА ЧАСТИНАМИ ЗА ВІДСУТНОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ ЛІНІЇ РОЗДІЛЕННЯ

Анотація. Висвітлено окремі проблемні питання щодо встановлення цілого за частинами за відсутності загальної лінії розділення, запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: судова експертиза, трасологія, встановлення цілого за частинами.

Abstract. Particular issues as to establishment of the whole by parts in the absence of the general division line are presented. Ways of their solution are suggested.

Keywords: *forensic examination, trace evidence, establishing the whole by parts.*

Аннотация. *Освещены проблемные вопросы установления целого по частям при отсутствии общей линии разделения, предложены пути их решения.*

Ключевые слова: *судебная экспертиза, трасология, установление целого по частям.*

Експертиза встановлення цілого за його частинами вирішує задачі, що дають змогу визначити обставини у доволі широкому колі кримінальних правопорушень (від злочинів проти життя та здоров'я людини до встановлення обставин ДТП та злочинів у сфері службової діяльності), що робить цей напрям актуальним для органів досудового розслідування та суду. Тому його розвиток та вдосконалення є важливим і пріоритетним завданням сучасної криміналістичної науки.

Відповідно до методики встановлення цілого за частинами та спеціальної літератури за цим напрямом виділяють три види цілого: однорідні предмети, складені предмети та комплектне ціле [1, с.7].

Досліджуючи частини однорідних предметів залежно від ознак, що використовують для ототожнення, розрізняють встановлення цілого за частинами за наявності або відсутності загальної лінії розділення [1, с.11].

Така градація пов'язана зі специфікою дослідження об'єктів у кожній із груп. У першому випадку ідентифікація не викликає складнощів, дослідження проводять шляхом послідовного порівняння загальних та індивідуальних ознак, до яких належить мікрорельєф лінії розділення, форма якого є беззаперечним доказом, що частини раніше складали одне ціле.

Однак, під час проведення судових експертиз може трапитися ситуація, за якої порівнювані частини у разі збігу їх групових ознак не мають єдиної суміщуваної лінії поділення. Такий результат може бути обумовлено однією з причин:

- досліджувані частини не складали одне ціле, а є фрагментами різних однорідних предметів;
- лінії поділення суттєво змінилися після розділення цілого предмета на частини, через що ці лінії не суміщуються;
- особливості механізму поділення (при деяких способах розділення предметів, наприклад, при перепилуванні, спостерігається «мінус» матеріалу на поверхнях поділу);
- відсутність однією або кількох проміжкових частин між досліджуваними частинами.

Для проведення порівняння частин за відсутності загальної лінії розділення доцільно мати чітке уявлення про цілісний об'єкт, частинами якого вони є. Для цього експерт може побудувати в своїй уяві модель цього об'єкта або використати додаткову літературу, ілюстрації, інформацію з інтернету. Таке моделювання необхідно, щоб визначити місця взаємного розташування кожної з частин. Інколи такий підхід дає змогу негативно вирішити питання про належність фрагментів одному цілому без подальшого детального порівняння.

Наприклад, два фрагменти аркушів паперу, які збігаються за більшістю загальних ознак (щільність та колір паперу, кегль, колір, розташування та зміст друкованого тексту тощо), однак, під час моделювання їх взаємного розташування встановлено, що одним або кількома краями вони накладаються (перекривають один одного), що свідчить про їх приналежність до різних однотипних аркушів (Рис. 1—3).

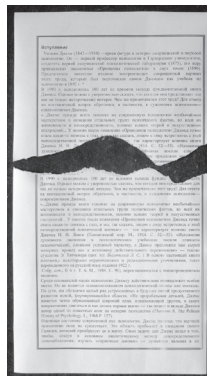

Рис. 1. Загальний вигляд порівнюваних аркушів

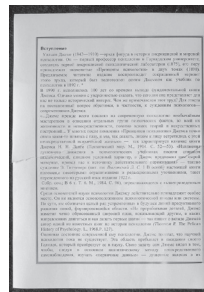

Рис. 2. Загальний вигляд порівнюваних аркушів під час їх суміщення

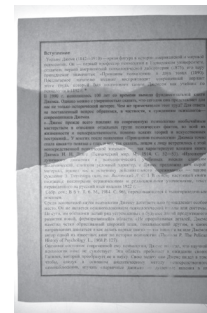

Рис. 3. Порівнювані аркуші під час їх суміщення у наскрізному світлі

За наявності лінії поділення, конфігурація якої не має виражених особливостей, а також для встановлення одномоментного поділення кількох об'єктів, коли конфігурація ліній поділення є однаковою (кілька аркушів паперу, складених разом і розрізаних канцелярським ножом), найбільшу цінність для висновку становлять не лінії поділення, а індивідуальні перехідні ознаки, які були притаманні цілому та збереглися в певному взаємозв'язку його частин. Універсальні та чітко визначені ознаки в цьому випадку відсутні [2, с. 130].

Виділення певної ознаки як індивідуальної перехідної експерт здійснює на основі дослідження зовнішньої будови та внутрішньої структури частин предмета, стану поверхонь, механізму поділення об'єкта, а також з урахуванням особливостей конкретних обставин справи, пов'язаних із виникненням певних ознак.

Основними вимогами до ознак, які індивідуалізують, є одночасність виникнення, однорідність та єдина причина утворення. За відносним часом виникнення такі ознаки поділяють на ті, що виникли до поділення, та утворені в результаті поділення [2, с. 131; 3, с.252].

До першої групи належать сліди, які можна знайти на поверхні об'єктів та в їх структурі (товщі). До них належать:

- ознаки матеріалу: різноманітні неоднорідності, що містяться на відносно великих площах і мають чіткі межі, тріщини і мікротріщини в товщі матеріалу, смугастість та хвилі на листовому (віконному) склі, муар і сторонні (відмінні за кольором) вкраплення на пластику, хмарність (неоднорідність структури на просвіт) паперу (Рис. 4), річні кільця на деревині;

- виробничі ознаки: виступи та заглиблення від матриці (пуансона), дефекти лиття та інші ознаки виробничого браку (Рис. 5—8), сліди від інструментальної обробки, волочіння на дроті та цвяхах, протяжних роликів та загартування («кольори побезжалості») на металевих виробах (Рис. 9, 10), кованість (напливи, які розташовуються уступами) на склі розсіювача фар, ознаки поліровки матриці;
- маркувальні позначення (наприклад, номери на грошовій купюрі);
- сліди експлуатації або зберігання: різноманітні вм'ятини, подряпини, складки, нашарування сторонніх речовин, друковані та рукописні позначки, текст або зображення.

Можливість використання цих слідів для ідентифікації цілого обумовлена їх протяжністю та розташуванням відносно ліній поділення, тобто такі сліди мають бути взаємоперехідними (Рис. 11—14).

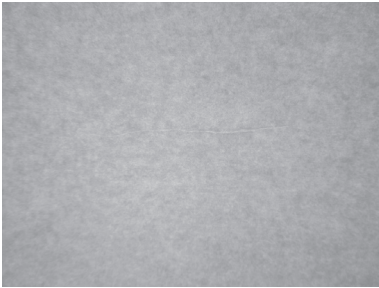

Рис. 4. Неоднорідність структури паперу

Рис. 5. Складка на папері (виробнича ознака)

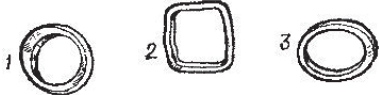

Рис. 6. Дефекти витяжки труб

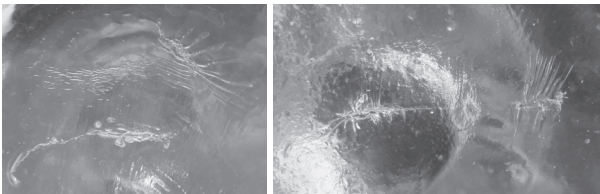

Рис. 7, 8. Дефекти, що відображено на скляних виробах

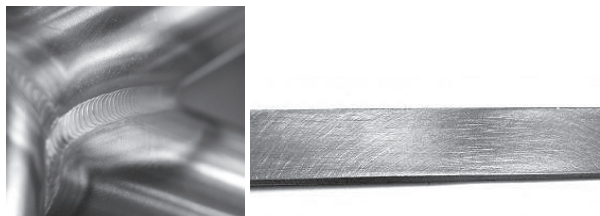

Рис. 9, 10. «Кольори побезжалості» на метали

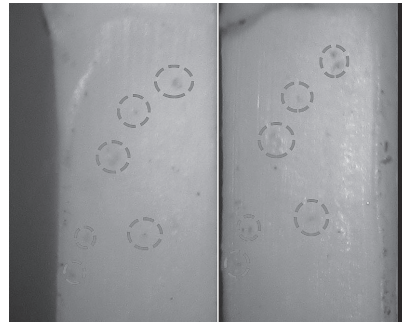

Рис. 11. Взаємоперехідні вкраплення у пластику

Рис. 12. Взаємоперехідні подряпини на виробах зі скла

До слідів другої групи належать ознаки, що відображено здебільшого на площинах їх поділення. Це сліди від знаряддя, яким поділено ціле на частини. Наприклад, під час поділення пилкою або абразивним кругом лінії поділення не суміщуються, що пояснюється недоліками матеріалу, однак, на двох частинах залишено сліди, які мають ідентифікаційне значення,— це напрямок та взаємне розташування трас від зубців пилки (радіус трас від абразивного круга), які розташовано дзеркально у разі одночасного зіставлення поверхонь поділення [3, с. 252].

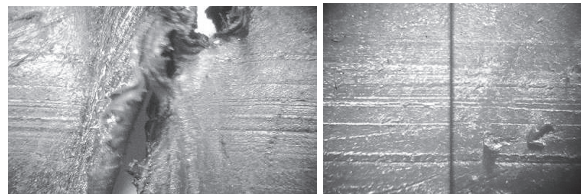

Рис. 13, 14. Взаємоперехідні ознаки на фрагментах кабелю (співставлення та суміщення)

Оцінюючи виявлені збіги та розбіжності, слід враховувати індивідуальну значимість кожної з виявлених ознак, ґрунтуючись на загальноприйнятих критеріях (чим менше вірогідність утворення ознаки, тим вона цінніша для ідентифікації).

На нашу думку, висновку про те, що частини, що не мають загальної лінії поділення (не мають чіткого рельєфу лінії поділення або цей рельєф було змінено), раніше склали одне ціле, можна дійти лише виявивши в них збіг індивідуальної сукупності ознак, які були в об'єкта до його поділення і/або утворилися в момент поділення та збереглися на кожній із досліджуваних частин. Це ознаки, відображені в зоні лінії поділення, на зовнішніх поверхнях предметів і в їх структурі. Такі ознаки, зіставлені та суміщені (навіть якщо не збігаються повністю), продовжують одна одну під час моделювання. Переконливість і наочність суміщення залежать від характеру зазначених особливостей (у випадку відсутності фрагменту, що

зіставляються,— від його величини). Чим більший відсутній фрагмент, тим менша вірогідність встановлення цілого за частинами.

Список використаних джерел

1. Методика встановлення цілого за частинами. Експертна спеціальність 4.2 «Дослідження знарядь, агрегатів, інструментів і залишених ними слідів, ідентифікація цілого за частинами» / укл. А. М. Коструб, О. В. Грищенко, Д. Є. Щирба, Т. Г. Чашницька. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2015.

37 с. Реєстраційний код згідно з Реєстром методик проведення судових експертиз — 4.2.35.

2. Янчаускас О. М. Некоторые особенности установления целого по частям на примерах экспертной практики // Криміналістичний вісник. 2017. № 2 (28). С. 125—133. URL: https://dnedec.mvs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Visnik_2-28-2017-final.pdf (дата звернення: 18.02.2021).
3. Кофанов А. В. Трасологічні дослідження : курс лекцій / А. В. Кофанов, О. Г. Волошин, О. В. Літвінова. Київ : Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 304 с.

К. В. Моложан,

судовий експерт Запорізького НДЕКЦ МВС України, м. Запоріжжя, Україна,
e-mail: kseniavm1010.km@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ ІЗ НАРАХУВАННЯ ТА ВИПЛАТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ НАЙМАНИМ ПРАЦІВНИКАМ У ФІЗИЧНИХ ОСІБ — ПІДПРИЄМЦІВ

Анотація. Висвітлено проблемні питання, що виникають під час проведення судової економічної експертизи з питань, пов'язаних із нарахуванням та виплатою заробітної плати найманим працівникам фізичною особою-підприємцем.

Ключові слова: заробітна плата, роботодавці, наймані працівники, первинні документи.

Abstract. This research paper highlights issues that arising while forensic economic analysis during research on issues related to the calculation and payment of wages to employees by individual entrepreneur.

Keywords: wages, employers, employees, primary documents.

Аннотация. Освещены проблемные вопросы, возникающие при проведении судебной экономической экспертизы в вопросах, связанных с начислением и выплатой заработной платы наемным работникам физическим лицом-предпринимателем.

Ключевые слова: заработная плата, работодатели, наемные работники, первичные документы.

Заробітна плата — це одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально-економічних явищ, тому облік праці та заробітної плати є одним із найважливіших і складних у всій системі обліку господарюючих суб'єктів.

Економічні, правові та організаційні засади оплати праці працівників, які перебувають у трудових відносинах, на підставі трудового договору з підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та господарювання, а також з окремими громадянами та сфери державного та договірної регулювання оплати праці спрямовані на забезпечення відтворювальної й стимулюючої функцій заробітної плати та визначені Законом України «Про оплату праці».

Якщо підприємець використовує найману працю, то він є роботодавцем (п. 14.1.222 Податкового кодексу України, ч. 1 ст. 1 Закону України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності») [1, 2]. Між роботодавцем і найманими працівниками виникають трудові відносини, в результаті яких кожен із суб'єктів переслідує свою мету.

У суб'єктів підприємницької діяльності, які перебувають на загальній системі оподаткування, кількість найманих працівників не обмежена. Натомість у підприємців, які знаходяться на єдиному податку, їх кількість обмежена.

На спрощеній системі оподаткування право мати найманих працівників можуть тільки підприємці 2-ї групи (не більше ніж 10 осіб) та 3-ї груп (без обмежень).

Проблеми оплати праці є актуальними на всіх етапах розвитку суспільства. Вирішення цих проблем ускладнено тим, що доволі складно поєднати інтереси роботодавця та працівника.

Варто зазначити, що заробітна плата — це винагорода, що обчислена зазвичай у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Нарахування заробітної плати здійснюють один раз на місяць. Ст. 115 Кодексу законів про працю України та ст. 24 Закону України «Про оплату праці» [3, 4] визначено терміни обов'язкової виплати зарплати: двічі на місяць із проміжком не більше ніж 16 днів і не пізніше ніж через 7 днів після закінчення місяця. Цей графік виплат є обов'язковим для всіх суб'єктів господарювання, зокрема фізичних-осіб підприємців (ФОП) за наявності найманих працівників.

Податки на зарплату нараховують та утримують як на загальній, так і на спрощеній системі оподаткування. Перерахування податків здійснюють в день виплати заробітної плати.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) утримують із заробітної плати у розмірі 18 %, військовий збір (ВЗ) — 1,5 %. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) нараховує та сплачує за найманих працівників суб'єкт підприємницької діяльності (СПД) у розмірі 22 %, його перераховують у день виплати зарплати незалежно від того, чи була виплачена зарплата чи ні.

Важливою складовою обліку праці та заробітної плати є їх документальне оформлення. Першочергово складають наказ (розпорядження) про прийом на роботу (типова форма № П-1) та таблиць використання робочого часу, який в подальшому є підставою для нарахування заробітної плати та ЄСВ, надбавок, доплат, виплат за